

SZERKESZTŐI IRODA:

Bolyvárcsúti 21. szám, (Postaépület) hűvös 4. emeleti részénél. Az

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Vidékire postán, vagy helyben házhoz hordva

16 frt. Negyedévre 4 frt.

8 frt. Egy hónapra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat követő napokon.

Kéziratok nem adandók vissza.

A háromszéki ügy.

(Két cikk.)

II.

De hát a miniszter a mint látszik, a háromszéki érzékenykedőknek ad igazán és áthelyezi a tanfelügyelőt Brassóba. Jól jegyezzük meg, az a kérdés, hogy a tanfelügyelő teljesíti-e pontos lelkiismeretességgel és komoly szakértelmmel hivatalos kötelességeit, még csak föl sem merült. Áthelyezik tehát őt, vagy azért mivel föllépett képviselőnek, vagy azért mivel megbírált a megyei állapotokat, vagy azért, mivel a megyei klikk haragszik rá.

Ha ilyen ügyek nyomán egy tanfelügyelőt úgy rakosgathat a miniszter, mint egy hátrálékban levő gyárlapot, akkor ugyan kaphat a kegyelmeztetés fonalán tanfelügyelőt, mert hiszen nagy gyakorlati észjárásra mutat amaz örményi közmondás, hogy „ha méz van, eljön a légy, még Bagdadból is;” de az önérték és emberi méltóság nevében tiltakozom az ellen, hogy hivatalát alaposan ismerő, kötelességeinek egész mértékében élő férfiú ily fölély mellett vállalkozzék a tanfelügyelői hivatal nemes és exponált állásának elfoglalására. Jött-ment hitványoknak, úgy a fejére ezentúl a miniszter ura a toborzó sapkát, de ne keressen hiában tanult és derék férfiakat.

Szeremlejt büntetni akarják és áthelyezik Brassóba. Köszönjük szépen az igazságszolgáltatást! Büntetni büntetés, szokás. Mi a bűne Szeremlejnek? Ki állapította meg a bünt? Ki vizsgálta meg annak körülményeit? Hol a bíróság és hol a védelem? Az ellenzék a jogi és a szolgálati pragmatikát. A kormány nem tett ez irányban semmit, mert el van foglalva adósságszínállással. S miután nincs a magyar királyi tisztviselői karnak védelme — a gyilkosnak, a rablóknak, a csalónak, a tolvajnak, a hamisítónak, az uzsorásnak van, csak a kinevezett tisztviselőnek nincs a bírák kivételével — ennél fogva boldog boldogtalan úti, hajtja, szidalmazza, üldözi őket, s a miniszter urak csak akkor veszik védszárnyaik alá, a mikor a közszabadság vagy az igazság rovására hatalmi visszaélést látnak jónak elkövetni. Oh, ilyenkor egy hajukszála sem görbül meg. De ha önértéket tanúsítanak, ha szabad vélekedést mondanak, ha nem parancsszóra szeretik a hazájukat, hanem lelkiük őszinte meggyőződése szerint, akkor megbüntetik őket egy kis enyhe áthelyezéssel.

Mit jelent lényegileg, vagyis minő hűségára mutat a háromszéki tanfelügyelő áthelyezése? Kétségkívül azt jelenti, hogy a tanfelügyelő nem akkomodabilis egyéniség; hogy nem tud megérteni azokkal, a kikkel társadalmilag és hivatalosan összehozta állása. No ha ezt jelenti, már pedig egyebet nem jelenthet, s ha a miniszter értesítése e tekintetben alapos: akkor gratulálunk Brassó iskoláigényének, hogy e „megférhetetlen” embert küldik.

Trefort miniszter minden nyáron európai körutakat tesz, s utjának célja nem sport, hanem tanulmány. Ismeri már a Keletet és a Nyugatot; a szárazat és a tengert — hanem hát saját hazáját, mely neki fényes nevet, kitűnő állást és nagy tisztességet adott, ezt a megyény kicsi országot nem ismeri. S mivel nem ismeri, sok kárt okoz szakszerűtlenségével, sokszor hallgat hamis információkra s tevékeny temperamentuma sok bolondot elkövettet vele. Ime arról van meggyőződve — különben csak nem helyezné át — hogy Szeremlejt „megférhetetlen” egyéniség. Kapja tehát magát és áthelyezi Brassóba.

Brassóba. Van-e fogalma a miniszter urnak, hogy mi az a Brassó?

Megmondom pár szóval:

Brassó határszéli város, hol a külföldi jövő az első benyomásokat szerzi. Ha rossz szellemű: a Romániából jövő nacionalis ragáltnak miatmatikus

melegágya; ha jó szellemű: egy sziklavár, melyen a romániai nacionalis hullámok megtörnek. Brassóban az erdélyi nyelvek egyenlő számarányban vannak képviselve. A legkisebb külső támogatás felbillenti a mérleget egyik vagy másik küzdő fél javára. Az a kormány, mely nem siet az ott levő magyarság támogatására, nem érdemli meg a magyar nevet, helyesebben, nem érdemli meg az életet.

Már most Trefort ügy képzeli ezt a támogatást, hogy elteszi onnan azt a tanfelügyelőt, a ki ott imponált az ellenfélnek, szeretve volt a magyarság körében s hódításokat téve azoknál, kik elvadultak bár, de nem feledkeztek meg egészen polgári kötelességükről, valóságos missziót teljesít, s áthelyezi oda Sepsiszentgyörgyről azt, a ki szerinte „megférhetetlen.” Ilyen a kormány taktikai bölcsessége. Mit keressen Kóos Ferencz Háromszékmegyében, mikor úgy eddig szerzett tapasztalatai, mint temperamentuma és hivatásérzete őt a nemzeti küzdelmek hullámvérselei közé utalják? És mit keressen Szeremlejt Brassóban, midőn már nyelbe kezdte útni Háromszékmegye elhanyagolt iskolázását, midőn már megszerezte a tanítói körökben a működés hatályosságához szükséges népszerűséget, s midőn már súlyos küzdelmek árán vissza nyerte állásának — elődei által megrongált tekintélyét?

Kóos Ferencz munkát kezdett Brassóban, jót és biztatót. Nem engedik, hogy befejezze. Szeremlejt szintén munkához látott Háromszéken s mielőtt bevégezhetné volna a régi csorbák kiküszörlését, áttesszik Brassóba. Így cserél ki a kormány szerepét és hivatást csak azért, mivel tetszett Háromszékmegye közigazgatási bizottságának egy szennvedélysugallta bornirt határozatot hozni. A kultuszminiszter előtt fontosabbnak éreztetelt szolgáltatni egy alaptalanul érzékenykedő vármegyei klikk részére, mint Háromszék és Brassó tan- és nemzeti kérdései.

Kérdem, büntetésből teszik át Szeremlejt?

Felelet: igen.

De hisz ezzel így Brassót büntetik. Mit vétett Brassó? És ha büntetés az áthelyezés, mit hibázott Kóos, hogy őt is áthelyezik? Az igazság ez: Ha Szeremlejt hibás, ne tessék e hibát Brassón és Kóos Ferenczen megtorolni; ha pedig nem hibás, ne tessék őt arról a helyről, hol már fészket vert, hol már kiismerte a viszonyokat, s hol már tisztán állanak előtte a teendőik, elmozdítani.

A mit a miniszter tesz, midőn elégtételt ad olyan panaszosoknak, kik igazukat sem indokolni sem bizonyítani nem tudják, s büntetést szab olyanokra, a kik merőben ártatlanok: az olyan elementáris visszaélés a hatalommal, a minőre találat példát Trefort egy muszkaországi körútja alkalmával, de a civilizált Nyugaton bizonyára nem talál; mert a civilizációnak legfőbb kelleke és legáldásosabb tényezője az igazság védelmezésében és a durva erőszak megfékezésében rejlik.

Politikai hírek.

Minisztertanács tartott szerdán délután Tisza miniszterelnök elnöklése alatt. Tárgyát több személyi ügyön kívül az 1888. évi állam költségvetési előirányzat előkészítő tárgyalásai képezték. A minisztertanácsban valamennyi Budapesten jelenlevő miniszter részt vett; a távollévőket államtitkárai képviselték.

Trefort miniszter, mint a „Pol. Corr.” jelenti, az ideán is tanulmányútra használta föl szabadságidejét. Ezúttal Franciaországban volt s a francia közoktatás újabb fejleményei felől informáltatta magát. A miniszter e hó 20-ka körül tér vissza Budapestre. Berzeviczy államtitkár akkor kezdi meg szabadságát.

A közmunka törvényjavaslat elkészült a közlekedési miniszteriumban. A szabadszályi városok: Győr, Pozsony, Moresvásár-

hely megköszönhetik Bross miniszter s Lukács államtitkár urnak. A közmunka pótadójában lesz teljesítendő mind a forint után százalékokban kifejezve és fizetni fogja mind a ki egyenes adót fizet, kereskedő, iparos, tanár stb. tekintet nélkül, hogy van-e az illető városnak közmunkából fentartandó útja, vagy nincs. A földművelő népre megkönnyebbitést fog hozni, a mi helyes, hanem a nagy birtokosokat és a városi igazgatókat nem bíró polgárságot terhelni fogja. Kíváncsian várjuk a javaslat teljes szövegét, mikor ítéletet is mondhatunk fellette.

I. Ferdinánd, bolgár fejedelem.

Köburg Ferdinánd tehát elvetette a kockát: tegnap utra kelt s má már Bulgária ősi fővárosában fogadja alattvalóinak a bolgároknak hódolatát. A trón elfoglalásával eként az eddigi névleges fejedelemségből Bulgáriát tényleges uralkodója lesz. Már most az a nagy kérdés: meddig tart a pünköszt királyság?

Es ez csak részben függ a volt magyar honvéd-főhadnagytól. Minden esetre nagy befolyással lesz trónja szilárdságára az a magatartás, melyet a huszonhat éves ifjú fejedelem nehéz helyzetében tanusítani fog. Amde bizonyuljon bármennyire rátermettnek a bolgár trónra s bármily észélyesen és erőlyesen vezesse is úgy saját, mint új hazája sorsát: kétségtelen, hogy I. Ferdinánd csak addig és úgy marad meg a bolgár trónon, a míg és ha az érdekelt nagyhatalmak s ezek között első sorban Oroszország megtűrik a bolgár trónon.

Példa bizonyítja. Battenberg Sándor herceget az összes nagyhatalmak elismerték. Bulgária törvényes uralkodójának, a bolgár nép megszerette, később épen rajongott érte, Oroszország sem volt ellensége. S mégis midőn a muszka császár úgy találta, hogy családott és nem használhatja fel őt vak-eszközzel az orosz politika javára: egyszerűen elkergette az arratermett derék fejedelmet, dacára a bolgár nép ragaszkodásának és a többi nagyhatalmak támogatásának.

Köburg Ferdinánd helyzete részben nehezebb, mint volt az elűzött fejedelemé: ezt Oroszország eleintén elismerte Bulgária törvényes uralkodójának, sőt támogatta is őt nehéz feladatok megoldásában, de csak addig, még a muszka tisztelt elbocsátásával, a bolgár kormány és hadsereg nemzetivétételével egyezőval amíg Bulgáriának az orosz befolyás alóli felszabadításával a muszka számításokra keresztet nem huzott Battenberg Sándor. E pillanattól kezdve Battenberg herceg bukása az orosz udvarnál el volt határozva.

Köburg Ferdinánd kényesebb viszonyok között utazik le, hogy fejére tegye a bolgár koronát. Oroszország máig sem ismerte el még törvényesnek sem a bolgár nemzetgyűlést, mely Ferdinándot megválasztotta, sem a bolgár kormányzóságot, mely a bolgár koronát neki felajánlotta s a választást előkészítette. A többi nagyhatalmak közül Németország teljesen közönyös álláspontot foglalt el, Olaszország, Anglia és Ausztria-Magyarország pedig a jó akarat álláspontjára helyezkedtek. Oroszország még hivatalosan nem nyilatkozott ugyan, de az orosz sajtó magatartásából, mely a választás óta folyvást ellenségesen nyilatkozott arról, elég érthető következtetést lehet vonni.

Nem lehetetlen azonban, hogy utóbbi időben a színpalak mögött fordulat állott be. Az a körülmény, hogy Ferdinánd csak hosszú habozás után fogadta el a trónt, nemcsak azt bizonyítja, hogy az ifjú Köburg herceg nem a pillanatnyi hatások és elhatározások embere, hanem azt is, hogy az új bolgár fejedelem valószínűleg alkudozásokat folytatott a nagyhatalmakkal s igyekezett kieszközölni szankciójukat a választáshoz. Hogy megszerezte-e ezt a szankciót s hogy miféle feltételek alatt egyeztek bele az érdekelt nagy-

hatalmak, hogy Ferdinánd elfogadja a bolgár koronát: ez még ma a diplomácia titka. Annyi már ma biztosnak látszik, hogy Köburg Ferdinánd tulajdonkép Ausztria-Magyarország creaturája; amennyiben az új bolgár fejedelem rokonságban áll a mi uralkodó családunkkal, alattvalója volt a magyar királynak, sőt a magyar honvédség kötelékébe is tartozott.

A Habsburg-család tehát aligha engedte volna meg az ifjú herceg válalkozását és Ferencz József császárkirály aligha adott volna engedélyt egy távoli rokonának a honvédség kötelékéből való kilépésre és egy veszedelmes korona elfogadására, ha a nagyhatalmak utólagos beleegyezése, egy vagy más formában, kézalatt már eleve nem biztosított volt.

Ha tehát az újabb kísérletet siker vagy kudarc fogja követni, abban nagy része lesz az osztrák-magyar monarchia diplomáciájának s magának a monarchiának is.

Mindezekre már a legközelebbi napok eseményei megmutatják, hogy miként s milyen engedmények mellett alkudott ki Bécs a muszkával és Bismarckkal.

A bolgár fejedelem utazása.

Megérkezés Orsovába.

Orsovából távirják aug. 11.-ről: Köburg herceget, ki inkognitóban idé-érkezett, a pályaudvarban Nacsevics külügy-miniszter fogadta.

A herceg és kíséretének néhány tagja ezután a herceg részére megrendelt házba mentek, hol a herceg több óráig időzött. Öt órakor reggel a herceg kis hajóra szállt, hogy a román területet elérje, hol az általa bérlet gőzös rá várakozott. A gőzös a nap folyamán találkozik a bolgár kormány yachtjával, melynek fedélzetén a regensek és miniszterek vannak.

Hírlik, hogy Köburg herceg Widdinből körjegyzéket fog intézni a hatalmakhoz, melyben a helyzetet azon szempontból megvilágítja, melytől magát vezéreltette.

A porta magatartása.

A Reuter ügynökség jelentése szerint a porta a bolgárszági helyzetben előtérbe került változásoknál fogva előlított abbéli szándékát, hogy tervéhez képest a hatalmakhoz köriratot intézzen. A diplomácia körében az a nézet uralkodik, hogy Köburg herceget egy hatalom sem fogja mint fejedelmet mindaddig elismerni, míg a porta a maga részéről a választást jóvá nem hagyja. Oroszországról azt hiszik, hogy csak egyszerű tiltakozásra fog szorítkozni.

A fejedelem jegyzékei.

Köburg herceg mielőtt Ebanthalból elutazott volna több rendbeli jegyzéket írt alá, melyek a nagyhatalmakhoz szólnak. Ezek egyikének szövege következő:

„Hivatkozással a válaszra, melyet a szobránny küldöttségének adtam, szerencsének érzem megamat közölni, hogy Bulgáriába utaztam, hogy a nekem felajánlott trónt elfoglaltam. A bolgár nép hozzám intézett felhívásának tettem ezzel eleget. Azt reméltem, hogy a szobránnyának rám esett választása az udvarok tetszését meg fogja nyerni, s meg akartam várni, míg a nagyhatalmak válasza megérkezik. E válaszok ugyan nem hangzanak kedvezően, de miután a kifogások nem személyemet illetik, hanem inkább a formára vonatkoznak: abban a biztos hitben kelek utra, hogy a hatalmak a bevégzett ténynyel szemben a formától eltekintenek.

Azzal az erős elhatározással indulok Bulgáriába, hogy a bolgár nép dezlált viszonyait rendezem, s reménylem a mindenható istentől, hogy országot békés utra térítendem, a kultúra áldásaiban részesíthetem s arra a magaslatra emelhetem, mely azt az európai nemzetek sorában megilleti.

Feladatomban, melyet elvállaltam, nemes és magasztos, mert egész jövőendő életemet a nemes nemzet ügyének ki-

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvár, Balközép-utca 83. szám.

HIRDETESI DIJAK

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 80 kr.

Nyitlteri cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

vánom szentelni. A mindenható gyámolitani fog abba, hogy az általam választott uton ne ingadozzam.”

A portához a következő távirati jegyzéket intézi a fejedelem:

„Hódolva tudatom a fényes portával, hogy elfogadtam és elfoglaltam a bolgár szobránny által nekem felajánlott fejedelmi trónt. Remélem, hogy ez elhatározásom fényességem megégyezésével találkozni fog. Legyen felséged meggyőződve, hogy földadatomnak tekintem minden alattvalómmal szemben a vallásra és fajra való tekintet nélkül, a legnagyobb igazságot gyakorolni.”

A fejedelem proklamációja.

A proklamáció, melyet a fejedelem a bolgár néphez intéz, a következő szövegű:

„A szobránny egyhangú szavazatával engem választott meg a nemzet fejedelmévé. Elfogadtam e választást és azon iparkodtam, hogy a világot kormányzókat egyet a ti ügyeteknek megnyerjem. Törökvésemet ez irányban siker nem koronázta. A hatalmakhoz intézett köriratomban kijelenttem, hogy a rám esett választást a hatalmak beleegyezése nélkül is elfogadom.

Bolgár nemzet! Tárt karokkal, meleg szívvel jövők hozzátok, hogy veletek a jövőt megosszam, hogy veletek és életetek a boldogság és a művelődés útján haladjak.

Nagy és magasztos a feladat, melyet kezetekből átvettem, komor felhők tornyosulnak a láthatáron; de még nagyobb a bizalom bátorságotokban és kitartástokban s szent a nemzet akarata, mely mindig győzelemre vezetett.

Istennel és veletek akarok ügyetért küzdeni.”

A fejedelem jövő tervai.

Köburg Orsovából Ruscsukba megy, hol a fejedelmi yachton a regenség várja. Szándéka, hogy két-három napot Bulgáriában töltsön, míg a viszonyokat a nagyhatalmakkal rendezi. Ezután Filóp hercegnek vagy vaosi vagy szentantali birtokára utazik, hol pár hetet tölt. Itt találkozik anyjával, mert Ausztriába semmi áron sem akar menni. Szó van róla, hogy egy magyar főúr birtokát megveszi s felválta Magyarországon és Bulgáriában tartózkodik.”

A lapok a fejedelem leutazásáról.

Az orosz lapok Köburg hercegnek Bulgáriába való utazását kalandnak tekintik, melyek neki csak kellemetlenségeket és csalódásokat okozhatnak. A Petersburger Zeitung, utalással az árfolyamokra, azt mondja, hogy e kaland csak különféle bajokat okozhat és okozni is fog. A lap azt hiszi, hogy Oroszország tartozkodó politikáját ezentúl igen aktív politika fogja helyettesíteni.

A Novaja Vremja ellenben azon véleménynek ad kifejezést, hogy Oroszország nem fog cselekedőleg közeledni, miután a Köburg birtok tartozkodása Bulgáriában a nélkül sem leend hosszú tartalmu. — A Garasadin azt mondja: Isten óvjon bennünket minden, a herceg kalandja mellett vagy ellenére teendő lépéstől.

Egy diplomata nézetei.

A Gaulois közli egy külföldi diplomata expozéját a bolgár kérdésben. Ama nézetnek ad kifejezést, hogy Köburg hercegnek a szultán és a császár ellenzése dacára való elutazása, még a tavasz előtt a Balkán-félszigeten kitörő háború valószínűségét rejti magában.

Kálnoky gróf aggasztó módon agasztalta az osztrák politikát. Bécs, Pétervár és Konstantinápoly diplomáciai köréi nem esinálnak titkot e tény komoly voltából, mert Oroszországnak a Duna partjain való befolyásáról van szó. Oroszország soha sem fogja megbocsátani Köburg hercegnek, hogy a trónra a forradalmi regensek útján jutott.

A gasteini császártalálkozás nem áll össze-kötetében az ügygyel, mert Németország a békét akarja. Kálnoky gróf be fogja ismerni hibáját, ha a szerencsétlen, támasz nélküli fejedelem Ausztriához fog fordulni, hogy a berlini szerződés mőgé szocializálja magát.

714. (1-1)

SZABÓ KÁROLY,
k. b. végrehajtó.

690. (1-1)

PÉTERFFY DOMOKOS,
elnök

ROTÁRIDESZ MIHÁLY,
jegyző.

női- és férfidivat raktára Kolozsvártt, Belhid-utca 7. sz.

Értekezhetni ugyanott **Pápay Sámuellel.**

699. (3-3)

János urnál.

DES BORDES AUGUSTE A I

Uzdi-Szent-Péteren.

Borszék, 1887. május hó.

618. $(16 - x)$

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.